

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA BẢO TÀNG**

VŨ TIẾN HIÊU

**BẢO TÀNG VĂN HOÁ CÁC DÂN TỘC VIỆT
NAM VỚI VIỆC XÃ HỘI HOÁ HOẠT ĐỘNG
GIÁO DỤC TUYÊN TRUYỀN**

**KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP
NGÀNH BẢO TỒN - BẢO TÀNG**

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PGS.TS. NGUYỄN THỊ HUỆ

HÀ NỘI – 2008

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
4. Phương pháp nghiên cứu	3
5. Bố cục	4
CHƯƠNG 1: BẢO TÀNG VĂN HOÁ CÁC DÂN TỘC VIỆT NAM VỚI VIỆC XÃ HỘI HOÁ HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC TUYÊN TRUYỀN.....	5
1.1. Một số khái niệm có liên quan	5
1.1.1. Xã hội hoá hoạt động văn hoá	5
1.1.2. Xã hội hoá hoạt động bảo tàng.....	9
1.2. Tổng quan về Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.....	13
1.2.1. Quá trình hình thành và phát triển.....	13
1.2.2. Chức năng — Nhiệm vụ của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam	17
1.3. Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam với công tác xã hội hoá hoạt động bảo tàng nói chung và hoạt động giáo dục - tuyên truyền nói riêng.....	19
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG XÃ HỘI HOÁ HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC TUYÊN TRUYỀN CỦA BẢO TÀNG VĂN HOÁ CÁC DÂN TỘC VIỆT NAM.....	23
2.1. Giới thiệu nội dung hệ thống trưng bày thường trực của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam	23
2.2. Các hình thức xã hội hoá hoạt động giáo dục — tuyên truyền của bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.....	24
2.2.1. Tổ chức hướng dẫn tham quan	24

2.2.2. Phối hợp với các Bảo tàng khác tổ chức trưng bày chuyên đề tại Bảo tàng.....	28
2.2.3. Đưa Bảo tàng đến với công chúng.....	31
2.2.4. Đưa bảo tàng đến với học đường.....	34
2.2.5. Hoạt động trao đổi và hợp tác quốc tế trong công tác trưng bày	40
2.2.6. Tuyên truyền quảng bá về Bảo tàng đến với công chúng thông qua hình thức xuất bản phẩm	43
2.2.7. Phối hợp với các cơ quan truyền thông trong việc tuyên truyền quảng bá hình ảnh bảo tàng với công chúng.....	46
2.2.8. Phối hợp với các cơ quan ban ngành và tổ chức khác.....	46
2.2.9. Công tác điều tra xã hội học.....	48
CHƯƠNG 3: MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ XÃ HỘI HOÁ HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC □ TUYÊN TRUYỀN CỦA BẢO TÀNG VĂN HOÁ CÁC DÂN TỘC VIỆT NAM.....	
3.1. Xây dựng và từng bước thực hiện chiến lược phát triển của bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam trong tương lai.....	54
3.2. Nâng cao chất lượng phục vụ công chúng.....	57
3.2.1. Đổi mới công tác trưng bày.....	57
3.2.2. Nâng cao chất lượng công tác triển lãm lưu động phục vụ công chúng và thế hệ trẻ học đường	63
3.2.3. Đổi mới nâng cao chất lượng trong công tác hướng dẫn tham quan.....	65
3.3. Đẩy mạnh công tác truyền thông của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam	68
3.4. Tăng cường triển khai công tác điều tra xã hội học một cách thường xuyên liên tục	69
3.5. Mở rộng các dịch vụ văn hoá tại Bảo tàng	70
3.6. Hợp tác với các cơ quan, trường học, và các công ty du lịch.....	72

3.7. Tăng cường hoạt động liên kết với các bảo tàng địa phương trong hoạt động nghiên cứu và hợp tác trưng bày	73
3.8. Đẩy mạnh hoạt động trao đổi và hợp tác quốc tế.....	74
3.9. Kêu gọi các nhà hảo tâm, cá nhân và các tổ chức xã hội tham gia hoạt động bảo tàng	75
3.10. Tăng cường hợp tác với các cơ quan và tổ chức khác	76
KẾT LUẬN	78
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	80
PHỤ LỤC	

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, bên cạnh việc hiện đại hoá nền công nghiệp, phát triển kinh tế, nâng cao đời sống vật chất của nhân dân, chúng ta còn phải xây dựng con người mới, nền văn hoá mới xã hội chủ nghĩa. Nghị quyết Trung ương 5 khoá VIII của Đảng đã xác định: *“Xây dựng nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc”* là nhiệm vụ quan trọng của toàn Đảng, toàn dân nhưng là trách nhiệm nặng nề đối với toàn ngành Văn hoá từ Trung ương đến địa phương và đơn vị cơ sở.

Sự nghiệp công nghiệp hoá- hiện đại hoá đất nước ngày càng đi vào chiều sâu đòi hỏi nỗ lực chung của các ngành, các tổ chức xã hội và toàn thể nhân dân nhằm giải quyết những vấn đề nảy sinh từ thực tế xã hội. Một trong những vấn đề đó là việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá truyền thống của dân tộc.

Xã hội hoá hoạt động văn hoá là một chủ trương mới của Đảng và Nhà nước đã được đề ra tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VIII(tháng 6 năm 1996). Đây là một chính sách lâu dài và là một phương châm đạt tới các hiệu quả xã hội ngày càng cao trong hoạt động văn hoá.

Công tác bảo tàng cũng là một lĩnh vực hoạt động văn hoá. Do vậy, việc thực hiện chủ trương xã hội hoá đối với hình thức này cũng là một vấn đề vô cùng cần thiết, thậm chí rất bức xúc bởi kết quả của nó không chỉ góp phần phát triển lĩnh vực Bảo tàng mà còn đóng góp vào sự nghiệp bảo tồn và phát huy các giá trị của di sản văn hoá dân tộc. Mặt khác, vấn đề xã hội hoá hoạt động Bảo tàng được đặt ra trong tình hình hiện nay rất phù hợp với xu thế phát triển của thời đại nói chung và của ngành Bảo tàng học nói riêng.

Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam với tư cách là một bảo tàng Quốc gia, là nơi bảo tồn các di sản văn hoá của 54 dân tộc anh em. Trong những năm qua, Bảo tàng luôn xứng đáng là một trong những cơ quan đầu ngành đạt hiệu quả cao trong sự nghiệp khoa học - Giáo dục — tuyên truyền và phục vụ tốt nhu cầu hưởng thụ văn hoá của quần chúng nhân dân.

Do vậy, ngay từ khi chủ trương xã hội hoá các hoạt động văn hoá ra đời, Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam đã sớm bắt tay vào nghiên cứu, triển khai thực hiện, đẩy mạnh công tác giáo dục - tuyên truyền và coi đây là một nguồn động lực mới cho hoạt động của bảo tàng. Với mục đích nhằm đạt tới các hiệu quả xã hội, giải quyết những khó khăn của sự nghiệp bảo tàng trước thời kỳ đổi mới, đồng thời nâng cao dân trí và mức hưởng thụ văn hoá của người dân. Đến nay, những kết quả đầu tiên thu được từ việc thực hiện xã hội hoá hoạt động bảo tàng và công tác giáo dục tuyên truyền của bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam đã khẳng định tính đúng đắn của chủ trương này.

Tuy nhiên, xã hội hoá hoạt động giáo dục — tuyên truyền là một hoạt động mang tính chiến lược lâu dài không chỉ với Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam mà còn đối với toàn bộ hệ thống bảo tàng Việt Nam. Sự mới mẻ này thể hiện cả ở tầm lý luận và thực tiễn hoạt động đòi hỏi phải có tầm nhìn và những bước đi đúng đắn nhằm tạo cơ sở cho việc đẩy mạnh chủ trương xã hội hoá hoạt động bảo tàng nói chung và xã hội hoá hoạt động giáo dục- tuyên truyền nói riêng theo đúng định hướng của Đảng và Nhà nước.

Với ý nghĩa đó em đã chọn “ *Công tác xã hội hoá hoạt động giáo dục* □ *tuyên truyền của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam*” làm khoá luận tốt nghiệp của mình, với mong muốn góp một phần nhỏ bé vào hoạt động của bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam và sự phát triển của hệ thống bảo tàng Việt Nam nói chung.

2. Mục đích nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu của khoá luận đó là:

- Nghiên cứu những vấn đề lý luận về công tác xã hội hoá hoạt động văn hoá và xã hội hoá hoạt động bảo tàng.

- Nghiên cứu bước đầu về thực trạng công tác xã hội hoá hoạt động bảo tàng nói chung và xã hội hoá hoạt động giáo dục — tuyên truyền nói riêng của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.

- Trên cơ sở nghiên cứu những hoạt động thực tiễn, rút ra những nhận xét, đánh giá và đưa ra những giải pháp nhằm đẩy mạnh công tác xã hội hoá hoạt động bảo tàng và công tác giáo dục- tuyên truyền tại bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

* Đối tượng nghiên cứu của đề tài đó là: Nghiên cứu vấn đề thực hiện xã hội hoá hoạt động giáo dục tuyên truyền của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam. Cụ thể là nghiên cứu những hình thức xã hội hoá hoạt động bảo tàng và những kết quả đạt được. Rút ra những nhận xét về hiệu quả thực hiện xã hội hoá hoạt động giáo dục tuyên truyền của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.

* Phạm vi nghiên cứu:

Xã hội hoá hoạt động bảo tàng nói chung và xã hội hoá hoạt động giáo dục — tuyên truyền là một hoạt động rất mới mẻ, mặt khác đòi hỏi một quá trình lâu dài, chịu ảnh hưởng của nhiều nhân tố chủ quan và khách quan. Do vậy phạm vi nghiên cứu của đề tài tập trung chủ yếu từ năm 1990 đến nay tại Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.

4. Phương pháp nghiên cứu

* Phương pháp luận: Dựa trên cơ sở của chủ nghĩa duy vật biện chứng, chủ nghĩa duy vật lịch sử và các quan quan điểm về xã hội hoá hoạt động văn hoá và xã hội hoá hoạt động bảo tàng của Đảng, Nhà nước được sử dụng làm nền tảng cơ sở lý luận để giải quyết những mục tiêu đã đặt ra.

* Phương pháp khoa học:

- Áp dụng phương pháp bảo tàng học để nghiên cứu những vấn đề về nghiệp vụ bảo tàng trong mối quan hệ bảo tàng với công chúng.

- Áp dụng phương pháp xã hội học để phỏng vấn, điều tra, quan sát, trưng cầu ý kiến của công chúng.

- Phương pháp thống kê, phân loại đối tượng nghiên cứu tại Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.

- Phương pháp phân tích tổng hợp, thu thập thông tin cần thiết phục vụ đề tài nghiên cứu.

5. Bố cục

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục, khoá luận gồm 3 chương:

Chương 1: Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam với việc xã hội hoá hoạt động giáo dục tuyên truyền..

Chương 2: Thực trạng xã hội hoá hoạt động giáo dục tuyên truyền của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.

Chương 3: Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả xã hội hoá hoạt động giáo dục tuyên truyền của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đặng Văn Bài (2005). “*Bảo tàng cho tương lai và tương lai của bảo tàng*”, Một con đường tiếp cận Di sản văn hoá tập 1, Tr98.
2. *Bảo tàng Văn hóa các dân tộc Việt Nam 1960 - 2000*.
3. *Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam* — Diệp Trung Bình, Tô Văn Đeng, Hà Thị Nụ - Bộ văn hoá thông tin - 1998.
4. *Bảo tàng Dân tộc học*. Các công trình nghiên cứu bảo tàng Dân tộc học Việt Nam. Nhà xuất bản Khoa học xã hội - Hà Nội - 1999.
5. *Bảo tàng góp phần hoàn thiện nhân cách con người* - Bảo tàng Cách Mạng Việt Nam - Hà Nội - 2004.
6. *35 năm gìn giữ và phát huy vốn di sản văn hoá các dân tộc Việt Nam*. Nhà xuất bản Văn hoá dân tộc. H. 1995.
7. *Bảo tàng với sự nghiệp công nghiệp hoá - hiện đại hoá đất nước*- Cục bảo tồn bảo tàng- Bảo tàng Cách Mạng, Nhà xuất bản Hà Nội- 1998.
8. *40 Năm Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam*. Thái Nguyên- 2002.
9. *Cơ sở Bảo tàng học (tập 1,2,3)*. Trường Đại học Văn hoá Hà Nội. H. 1990.
10. *Đổi mới các hoạt động bảo tàng*- Bảo tàng Cách Mạng 1998.
11. *Giáo trình Marketing lý thuyết*. Trường Đại học Ngoại thương. Nhà xuất bản Giáo dục. Hà Nội 2006.
12. *Hành trình đến với bảo tàng* - Trương Văn Tài - Nhà xuất bản Trẻ - 1999.
13. *Hiệu quả nâng cấp Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam tại Thái Nguyên do SIDA tài trợ* - Tô Văn Đeng.

14. *Hoạt động bảo tàng trong sự nghiệp đổi mới đất nước* - Bộ Văn hoá - Bảo tàng Cách Mạng Việt Nam- Bảo tàng Lịch sử Việt Nam - Bảo tàng Hồ Chí Minh. Hà Nội- 2004.
15. Nguyễn Thị Huệ- *Nghiên cứu nguồn sử liệu hiện vật bảo tàng* (sách tham khảo). Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia. H. 2002.
16. Nguyễn Thị Huệ (2005), *Lược sử sự nghiệp bảo tàng từ 1945 đến nay*, Trường Đại học Văn hoá Hà Nội. Hà Nội.
17. *Nghị quyết Trung ương V Ban Chấp hành Trung ương Đảng cộng sản Việt Nam Khoá VIII.*
18. *Kỷ yếu hội nghị giám đốc bảo tàng và bảo tàng lưu niệm* - Cục bảo tồn bảo tàng. H. 1984.
19. *Luật Di sản văn hoá và văn bản hướng dẫn thi hành* - Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia, 2001.
20. *Quyết định của Bộ trưởng Bộ Văn hoá - Thông tin số 78/1999/QĐ-BVHTT ngày 24/11/1999 về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và tổ chức của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.*
21. *Sự nghiệp bảo tàng, những vấn đề cấp thiết*, Bảo tàng Cách Mạng. H. 1996.
22. *Sự nghiệp bảo tàng những vấn đề cấp thiết* (3 tập). Bảo tàng Mỹ Thuật Việt Nam. Hà Nội. 1997.
23. Nguyễn Đình Thọ và Nguyễn Thị Mai Trang. *Nguyên lý marketing*. Nhà xuất bản Đại học Quốc gia thành phố Hồ Chí Minh- 2003.
24. Lâm Bình Tường - *Sổ tay công tác bảo tàng*. Nhà xuất bản Văn hoá. Hà Nội- 1998.
25. *Tài liệu báo cáo của phòng trưng bày- tuyên truyền của Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam từ 1999 đến 2005.*

26. *Thông báo khoa học* - Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam.
Tháng 10- 2006.
27. *Thông báo khoa học* - Bảo tàng Cách Mạng Việt Nam. Hà Nội.
Tháng 6-2004.
28. *Tìm hiểu khoa học Bảo tàng Việt Nam* - Đào Duy Kỳ - Viện bảo
tàng Cách Mạng Việt Nam- 1967.
29. *Văn hoá và sự phát triển các dân tộc ở Việt Nam*. Nhà xuất bản
Văn hoá dân tộc.H. 1998.
30. *Văn bản pháp luật về văn hoá xã hội* - Nhà xuất bản Chính trị
Quốc gia, 2002.
31. *Xây dựng Bảo tàng Văn hoá các dân tộc Việt Nam trên cơ sở phát
triển Bảo tàng Việt Bắc* (kỷ yếu) Bảo tàng Việt Bắc- 1990.
32. *Xã hội hóa hoạt động văn hoá - một vấn đề lý luận và thực tiễn* -
Ban tư tưởng VHTT - Nhà xuất bản Tư tưởng văn hoá thông tin.
Hà Nội - 2002.